

Oponentský posudek na diplomovou práci

Edvard Meduna

Chápání času u E. Lévinase ve srovnání s pojetím času M. Heideggera

(ÚFaR FF UK, 2006)

Charakteristika

Práce (82 str.) si klade za cíl představit Lévinasovo pojetí času jako „dění vztahu imanence k transcendenci“ a porovnat je s Heideggerovým konceptem časovosti v rámci jeho tázání po bytí (str. 2). Autor vychází z Lévinasova popisu mezery mezi existujícím a existencí podle *Existence a ten, kdo existuje* a z Lévinasova pochopení světa a „žítí z ...“ podle *Totalita a nekonečno* (1. kapitola, str. 3-22). Dále představuje (rovněž podle *Totalita a nekonečno*) Lévinasův pojem tváře a nekonečna (kap. 2-3, str. 22-57). Po této přípravě se obrací k samotnému tématu času (kap. 4), a sice napřed v Heideggerově díle *Bytí a čas* (str. 58-72), posléze v Lévinasových přednáškách *Čas a jiné* (72-78). V závěru (str. 78-81) shrnuje pozici obou autorů a formuluje své výhrady: u Lévinase problematizuje obtížně realizovatelný nárok etické priority druhého a absenci minulosti v pojetí času, u Heideggera se pozastavuje nad podceněním události zrození a nad primátem ontologie, který zahrazuje přístup k transcendenci a etice.

Připomínky

Za hlavní slabinu práce pokládám, že je v ní velmi málo pozornosti věnováno vlastnímu výkladu o čase u obou autorů. Práce přináší spíše všeobecný výklad o jejich myšlení, k tématu času však říká poměrně málo. Proto také průběžné i závěrečné srovnání vyznívají velmi povšechně. V Heideggerově analýze časovosti autor zdůrazňuje, že jako struktura starosti je časovost v každé své dimenzi jednotou všech tří dimenzí. Na podrobnější analýzy jednotlivých dimenzí ovšem resignuje (str. 70). Každopádně „spolubytí“ nemá pro časovost u Heideggera rozhodující význam, časovost pobytu je zkoumána ve službách otázky po bytí. Pro Lévinasovo pojetí času autor vyzvedá roli druhého jako radikální exteriority, která umožňuje budoucnost. Není však přesně vysvětleno, jak vlastně druhý budoucnost umožňuje. Tato otázka je ovšem poněkud nejasná i u Lévinase samého. Kupř. v *Existence a ten, kdo existuje* Lévinas vykládá, že osamělé přítomnosti subjektu, který je zrozen v okamžiku hypostaze (vydělení existujícího z anonymity existence) a svou svébytností je odsouzen k pomíjivosti, teprve jinakost druhého dává budoucnost, a tak umožňuje čas. Není zcela jasné, jak si Lévinas tento čas jako vykoupení přítomnosti vlastně představuje. Rovněž není zcela jasné, jak se tento čas umožněný jinakostí druhého má k „ekonomickému času“ světa (v témž díle), který dává možnost reparace a

trvání, nikoli však záchranu přítomnosti v budoucnosti. Těchto otázek se však práce vůbec nedotýká.

Práce vychází z uvedených tří Lévinasových děl a Heideggerových analýz v *Bytí a čas*, a sice výlučně v jejich českých překladech. Původní termíny nejsou nikde uvedeny, a to ani u výrazů neobvyklých (kupř. „nadbývání“). K sekundární literatuře práce vůbec nepřihlíží. (Nejasné zůstává, co zahrnuje položka „Doporučená literatura“ v bibliografii, čítající ostatně jen jediný sekundární titul a dva další zdroje primární.)

Stylistická úroveň práce je kolísavá, zejména v závěru nacházíme anakolutická souvětí, občasné scházejí čárky a vyskytují se drobné pravopisné poklesky (vyznačují v práci samé).

Hodnocení

Práce prozrazuje obeznámenost s myšlením obou autorů, zejména E. Lévinase, i schopnost jejich myšlenky reprodukovat a upozornit na jejich úskalí. Schází nicméně preciznější zpracování zvoleného tématu času. Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji její hodnocení 2 nebo 3 podle výsledku obhajoby.

23. 5. 2006

Lenka Karfíková

